

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XII. Machabæorum historia quàm inaudita martyrij exempla
preponat, faciatq[ue]. Quam efficacia sint eiusmodi exempla?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

do, illas non valuit superare sauiendo: illam decepit in paradisi felicitate, has non potuit adire, nec sub substantiarum deposita potestate. Illius inter Paradisi delicias ruinâ gausus est; harum, inter pœnas, fortitudinis constantiam ipse quodammodo Diabolus expavit. Merito sic sunt exaltata, merito viris vel coaquata, vel pralata. Quamuis enim in Christo Iesu non sit sexuus, neque liber, non sit masculus neque femina, sed omnes sint unum occurrentes in virum perfectum, descendit tamen hoc donum ex magna gratia. Perpetua, enim & Felicitas, nomina istarum sanctarum feminarum, merces est sanctorum omnium Martyrum.

Omnes enim aspirant ad perpetuam felicitatem. Quamquam non tam nomine, quam virtute harum feminarum, ad certamen inuitat S. Augustinus. Scit enim gliscere sanguinem, cum videt sanguinem. Sicut enim olim elephantis ostenderunt sanguinem una & mori, ad acuendos eos in in prælium: ita Deus nobis ostendens sanguinem Martyrum, qui pro ipsius honore, & fide fortissimè occubuerunt, acuit & incendit nos ad pari fortitudine pugnandum. Hinc tam fecundus est sanguis Martyrum, ut non solum Christianos sed etiam Martyres pariat. Est proinde etiam hic verum, sanguis sanguinem tetigit; dum quippe generosus animus videt, quantâ cum laude sanguis è vulnere alterius emicet, gestit & ipse eadem purpurâ fieri formosus. Philosophi animus, ait S. Gregorius Nazianz. ex eo quod passus est, generosior reditur, atque ut candens ferrum frigida aspersione, ita ipse periculis obdurefcit. Quamobrem eadem arte, qua Tyranni metum volunt incutere, animos solent addere; ut qui crudelissima cernunt alijs inferre tormenta, id non in terriculamentum, sed in documentum suum interpretentur.

V.

1. Machab. 6.
34

Osce. 4. 3:

S Greg Naz.
orat. 23. in
laudem Heronis.

CAPVT XII.

Mac habeorum historia quàm inaudita martyrij exempla proponat, faciatq;. Quàm efficacia sint eiusmodi exempla.

Illusterrimum exemplum est, in septem fratribus, qui matrem verbo docentem, exemplo præcesserunt: quorum singuli, dum in cæterorum terrorem acerbissimis exqui-

I.

exquisitissimisq̄ue exemplis cruciarentur, non solùm eripere se letho non cogitauerunt, sed tantà patiendi constantià alijs fuere sequendi incitamentum. *Contigit, enim septem fratres unà cum matre sua apprehensos compelli à rege, edere contra fas carnes porcinas, flagris, & taureis cruciatos. Unus autem ex illis, qui erat primus, sic ait: Quid queris, & quid vis discere à nobis? parati sumus mori, magis, quàm patrias Dei leges prauaricari. Iratus itaque rex, iussit sartagine, & ollas aeneas succendi. quibus statim succensis, iussit ei, qui prior fuerat locutus, amputari linguam: & cute capitis abstracta, summas quoque manus & pedes ei praeſcindi, ceteris eius fratribus, & matre inspicientibus. Et cùm iam per omnia inutilis factus esset, iussit ignem admoueri, & adhuc spirantem torreri in sartagine: in qua cùm diu cruciaretur, ceteri unà cum matre inuicem se hortabantur mori fortiter, dicentes; Dominus Deus aspiciet veritatem, & consolabitur in nobis, quemadmodum in protestatione cantici declarauit Moyses: Et in seruis suis consolabitur.*

II. Ita ad primi, ita ad secundi, ita ad tertij immanissima tormenta reliqui fuere animati, ac denique ad vltimi ipsa etiam generosa, & masculi cordis mater; vt proinde vallus vitem non deceperit. Putares, non cruciatus eos, sed delicias patientium meras oculis suis aspexisse; nec tam pugnas, quàm victorias, & triumphos à tyranno propinatos considerauisse. Sed placeat ipsa verba sacrae Scripturae, quae sunt luculentissima, dare.

III. Mortuo itaq̄, illo primo hoc modo, sequentem deducebant ad illudendum: & cute capitis eius cum capillis abstracta, interrogabant, si manducaret, priusquam toto corpore per membra singula puniretur. At ille respondens patria voce, dixit: Non faciam. Propter quod & iste sequenti loco primi tormenta suscepit: & in ultimo spiritu constitutus, sic ait: Tu quidem, scelestissime, in praesenti vita nos perdis: sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus in aeterna vita resurrectione suscitabit. Post hunc tertius illuditur, & linguam postulatus citò protulit, & manus constanter extendit; & cum fiducia ait: E calo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hac ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero; ita vt rex, & qui cum ipso erant, mirarentur adolescentis animum, quòd tamquam nihilum duceret cruciatus. Et hoc ita defuncto, quartum vexabant similiter torquentes, & cùm iam esset ad mor-

sem, sic ait: Potius est ab hominibus morti datos spem expectare à Deo, iterum ab ipso resuscitandos: tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Et cum admonissent quintum, vexabant eum. At ille respiciens in eum, dixit: Potestatem inter homines habens, cum sis corruptibilis, facis, quod vis: noli autem putare genus nostrum à Deo esse derelictum. Tu autem patienter susline, & videbis magnam potestatem ipsius, qualiter te, & semen tuum torquet. Post hunc ducebant sextum; & is mori incipiens, sic ait: Noli frustra errare: nos enim propter nosmetipsos hæc patimur, peccantes in Deum nostrum, & digna admiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne existimes tibi impune futurum, quod contra Deum pugnare tentaveris.

Supra modum autem mater mirabilis, & bonorum memoria digna, qua pereuntes septem filios sub unius diei tempore conspiciens, bono animo ferebat, propter spem, quam in Deo habebat: singulos eorum hortabatur voce patria fortiter, repleta sapientia: & feminea cogitationi masculinum animum inserens, dixit ad eos: Nescio qualiter in utero meo apparuistis: neque enim ego spiritum & animam donavi vobis & vitam, & singulorum membra non ego ipsa compegi; sed enim mundi creator, qui formavit hominis naturam, quiq; omnium invenit originem, & spiritum vobis iterum cum misericordia reddet & vitam, sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges eius. Antiochus autem contemni se arbitratus, simul & exprobrantis voce despecta, cum adhuc adolescentior superesset, non solum verbis hortabatur, sed & cum iuramento affirmabat, se divitem, & beatum facturum, & translatum à patrijs legibus amicum habiturum, & res necessarias ei præbiturum. Sed ad hæc cum adolescens nequaquam inclinaretur, vocavit rex matrem, & suadebat ei, ut adolescenti fieret in salutem. Cum autem multis eam verbis esset hortatus, promisit suam se filio suo. Itaque inclinata ad illum, irridens crudelem tyrannum, ait patriâ voce: Fili mi, miserere mei, qua te in utero novem mensibus portavi, & lac triennio dedi, & alui, & in aetatem istam perduxi. Peto te, nate, ut aspicias ad calum & terram, & ad omnia qua in eis sunt: & intelligas, quia ex nihilo fecit illa Deus, & hominum genus: ita fiet, ut non timeas carnificem istum, sed dignus fratribus tuis effectus particeps, suscipe mortem, ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam.

Cum hac illa adhuc diceret, ait adolescens: Quem sustinetis? non
obedio

IV.

V.

obedio precepto regis, sed precepto legis, qua data est nobis per Moysen. Tu verò qui inuentor omnis malitia factus es in Hebraeos, non effugias manum Dei. Nos enim pro peccatis nostris hac patimur. Et si nobis propter increpationem, & correptionem Dominus Deus noster modicum iratus est: sed iterum reconciliabitur seruis suis. Tu autem, o scelereste, & omnium hominum flagitiosissime, uoli frustra extolli vanis spebus in seruos eius inflammatu. Nondum enim omnipotentis Dei, & omnia inspicientis, iudicium effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato, sub testamento aeterna vita effecti sunt: tu verò iudicio Dei iustas superbiae tuae poenas exolues. Ego autem, sicut & fratres mei, animam & corpus meum trado pro patrijs legibus, inuocans Deum maturius genti nostra propitium fieri, teq; cum tormentis & verberibus confiteri, quòd ipse est Deus solus. In me verò, & in fratribus meis desinet Omnipotentis ira, qua super omne genus nostrum iuste superducta est. Tunc rex accensus ira, in hunc super omnes crudelius desauit, indignè ferens se derisum. Et hic itaque mundus obiit per omnia in Domino confidens. Nouissimè autem post filios & mater consumpta est. Igitur de sacrificijs & de nimijs crudelitibus satis dictu est.

VI.

Ex Roman.
Bren. 22. Au-
gusti.

Sed & satis à fortissimis martyrìbus toleratum est, si quis villo exemplo tolerantium vult doceri: Sicut prorsus docilis ille adolescens Symphorianus, qui Aureliano Imperatore, cum Augustoduni duceretur, matre ita clamante: *Nate, nate, memento aeterna vite, calum, & ibi regnantem intuere. Tibi enim vita non eripitur, sed mutatur in melius*; raro & ipse exemplo à femina non effeminatus, sed roboratus, ac ferro ipso fortior factus ferrum recepit. Cum quo, vti & cum matre eius in comparationem vocandi sunt Calliopius adolescens, & Theoclia mater, quæ audito filij casu, grauiam in vinculis passi, siue prece, siue pretio in carcerem penetrauit, vulnera obligauit, magnisq; laudibus, & filium extulit, & Deum, cuius beneficio Martyrem peperisset. Damnato ad crucem Calliopo, lictores pretio obstrinxit, vt situ inuerso statuerent crucem. Ad supplicium velut triumphantem profecuta, in cruce tamquam solio filium spectatura, Pendentem vbi caelestis nuntius ad aeternitatis gloriam euocauit, mater amplexu stringens exanimu pignus præmissum ad superos filium è vestigio est insecuta. Tales nimirum vna Machabæa etiam

Ex vita S.
Calliopij
apud Me-
taphr. 7 Apr.
Fatti Mariani.

etiam Christianis peperit Machabæas, non tantùm filijs suis; sed etiam aliorum matribus futuras in documentum.

Pari pacto immortalis ille senex Eleazarus, cui verè iam perdidicis crura; sed Hercules incessus, nempe senilibus membris vegeta masculaque virtus indita, non tam supplicia sibi subeunda, quàm exempla iuuenibus danda expendit, cùm dixit: *Quam ob rem fortiter vità excedendo, senectute quidem dignus apparebo: adolescentibus autem exemplum forte relinquam, si prompto animo, ac fortiter, pro grauissimis ac sanctissimis legibus honestà morte persungar. His dictis confestim ad supplicium trahebatur. Hi autem, qui eum ducebant, & paulò antè fuerant mitiores, in iram conuersi sunt, propter sermones ab eo dictos, quos illi per arrogantiam prolatos arbitrabantur. Sed cùm plagis perimeretur, ingemuit, & dixit: Domine, qui habes sanctam scientiam, manifestè tu scis, quia cùm à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores: secundùm animam verò, propter timorem tuum, libenter hac patior. Et iste quidem hoc modo vità decepsit, non solùm iuuenibus, sed & vniuersæ genti memoriam mortis suæ, ad exemplum virtutis & fortitudinis, derelinquens.*

VII.

2. Machab. 6.
27.

Neq; in irritum cadunt eiusmodi exempla; aut velut è speculo imagines proiectæ statim euanescunt, vbi abierit, qui imagines eò proiecit; sed penitus & ad viuacem instructionem imbibuntur. Qua de causa illi ipsi paulò priùs laudati Machabæi apud S. Gregorium Nazianz. orat de Machab. Antiochum tyrannum ita alloquuntur: *Eleazari discipuli sumus, cuius tu fortitudinè perspectam & exploratam habes. Pater prior decertauit, decertabunt postea filij. Abscessit sacerdos, sequentur victima. Multarum tu quidem rerum terrorem inycere tentas, verùm ad plura parati sumus. Quid autem nobis, vir superbe atque insolens, minis istis tuis facies? quos cruciatus inferes? nihil his hominibus fortius, qui ad quiduis perferendum prompto & alacri sunt animo. Quid cunctamini, carnifices? quid moras nectitis? ubi gladij? ubi vincula? Festinationem requiro. Ignis maior accendatur, acriores bestia, magisque actiuosa producantur, exquisitoria tormenta proferantur, sint omnia regia & magnifica. Non ergò Eleazarus, non Machabæorum parens fortitudinis suæ radios in cæca pectora immiserunt; non tantæ virtutis semina in saxa sparserunt: neque sterile exemplum exitit, quo iuuenibus &*

VIII.

G

vniuersæ

vniuersæ genti præluxerunt. Nec enim illuminant tantum exempla, sed etiam inflammant, tam propaganda, quam memoranda.

IX.
Metaphr. &
Fasti Mariani
5. Sept.

Quod etiam in S. Eudoxio & socijs Martyribus manifestissimum fuit. Nam, vt in actis eorum habetur, cum præsentem Tyranno fides esset profitenda, & vel Christus, vel Imperator descendendus, *Eudoxius, zonâ statim ablatâ, eam proiecit in faciem Præsidis: hoc autem visum est alijs adhortatio, & zelus: & totus, qui circumstabat, numerus, qui erant mille, centum & quatuor, bono exemplo protinus utentes Eudoxij, ij quoque proiecerunt zonas in faciem illius, vt eius morte inclarescerent, & eiusdem tormentis nobilitarentur, cuius exemplo incaluerunt.* Scilicet quemadmodum silices in tenebris obscuri jacent, quamdiu non tanguntur; cum verò vel colliduntur, vel ferro percutiuntur, ignescunt, & relucunt: ita hominum virtus sæpe in tenebris delitesceret, sed exercita, sed multis fortunæ, vel hostium ictibus verberata, & ipsa incaluit magis, & longè clarissimè incipit radiare. Sic ergò *lucet, & lux nostra coram hominibus, vt glorificemus Patrem nostrum, qui in calis est, dum nempe gloriosissimis exemplis Martyrum illustrati, alios vicissim nostris exemplis & illustramus, & inflammamus, incendiumque diuinum de incendio propagamus.* Quemadmodum enim nos, à Martyribus, vitam sequè ipsos, Christi amore, proijcientibus, discimus fortunam contemnere, damna ædibus, villis, pagisque nostris illata, animo indeiecto tolerare, denique exilia ipsa quantumuis diuturna sine querelis perferre: ita alij qui hæc vident, & audiunt, erubescunt, si ipsi soli sint diuinæ castigationis impatientes. Itaque instruuntur, vt etiam suo corpore excipiant vulnera libenter, quæ in alienis vident esse formosa & pretiosa.

Matth. 5. 16.

CAPVT XIII.

Iaponensium Martyrum exemplum Anno 1613. quam fueris potens?

I.

Porrus ita est: quemadmodum domus aliqua de celo tacta, aut aliunde inflammata pronissimè domum vicinam incendit, & ignis celerrimè de tecto in tectum transilit;